

GNU binutils i wprowadzenie do linkera

Maciej Trzciński

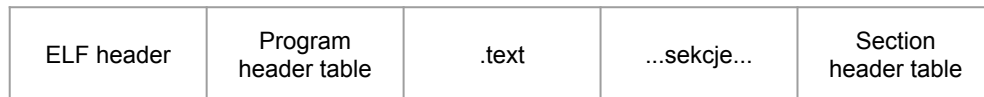
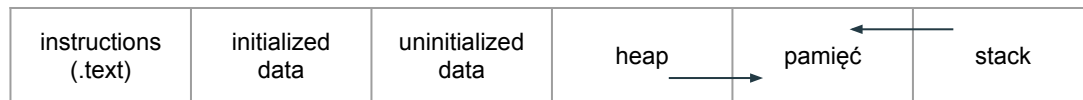

Pliki ELF

- Executable and Linkable File
- Uniwersalny
- “Nie-do-końca-executable”
- Operuje na względnych adresach pamięci
- Na Windowsie: PE (Portable Executable)

Struktura ELF - podstawy

- Nagłówek
- Program headers
- Section headers
- Sekcje
  - .text
  - .rodata
  - .data
  - .bss

Nagłówek ELF

```
mattcaner@mattcaner-brutus:~/Programowanie/Studia/2019-2020 lato/PN/Projekt2$ readelf -h math1.o
```

ELF Header:

```
  Magic:      7f 45 4c 46 02 01 01 00 00 00 00 00 00 00 00 00
  Class:                                ELF64
  Data:                                2's complement, little endian
  Version:                                1 (current)
  OS/ABI:                                UNIX - System V
  ABI Version:                             0
  Type:                                REL (Relocatable file)
  Machine:                                Advanced Micro Devices X86-64
  Version:                                0x1
  Entry point address:                    0x0
  Start of program headers:                0 (bytes into file)
  Start of section headers:                568 (bytes into file)
  Flags:                                    0x0
  Size of this header:                     64 (bytes)
  Size of program headers:                 0 (bytes)
  Number of program headers:                0
  Size of section headers:                 64 (bytes)
  Number of section headers:                11
  Section header string table index:       10
```

File data w pliku ELF

- `.text`
- `.data`
- `.rodata`
- `.bss`

Pliki obiektowe w praktyce

- gcc -c tworzy plik obiektowy
- pliki obiektowe mają najczęściej rozszerzenie .o

[przykład 1.1]

Komenda readelf

- Pozwala uzyskiwać niektóre informacje o pliku elf tak, żeby były czytelne dla człowieka
- `readelf -h`
- `readelf -s`
- `readelf -S`

[przykład 1.2]

Komenda strings

- wyszukuje w pliku obiektowym wszystkie łańcuchy znaków o długości co najmniej 4 znaków
- `strings -f`
- `strings -t {o,d,x}`
- często pomocny bywa tutaj `grep`

[przykład 1.3]

Linker

- Po co nam linker?
- Jak działa linker?
- Kiedy używamy linkera (nie wiedząc o tym)?

Słowo o procesie kompilacji

- wyobraźmy sobie duży projekt w C++ (wiele setek funkcji i tysiące linii kodu)
- chcemy zmienić pojedynczy plik
- co z funkcjami systemowymi, np. printf?

“Zewnętrzny” kod, czyli biblioteki

- Dlaczego dzisiaj nic by nie działało bez bibliotek
- Gdzie w korzystaniu z bibliotek jest krytyczna rola linkera

Linkowanie statyczne

- pliki .a (archive)
- biblioteka jest włączana do pliku wykonywalnego w momencie linkowania
- zalety (brak zależności od biblioteki, szybkość)
- wady (większy rozmiar programu, przy zmianie biblioteki trzeba od nowa linkować)

Linkowanie dynamiczne

- pliki .so (shared object)
- zasada działania (biblioteki jest ładowana do programu przy jego uruchomieniu) - o czym należy w takim razie pamiętać?
- zalety (przy zmianie biblioteki program uwzględni zmiany, oszczędność miejsca na dysku)
- wady (trochę szybszy czas ładowania programu)

Linkowanie dynamiczne na Windowsie

- pliki .dll (dynamic-link library)
- najważniejsza różnica między .so i .dll - cały .dll nie jest ładowany do programu w momencie jego uruchomienia, poza tym idea .so i .dll jest bardzo podobna
- drobne różnice techniczne
- podejście Windowsa do dll

Symbole w plikach obiektowych

- na Unixie określone (jak wszystko) przez strukturę C
- pod niektórymi względami przypominają zmienne
- globalne i lokalne symbole
- zdefiniowane i niezdefiniowane symbole
- absolutne symbole

Komenda nm

```
mattcaner@mattcaner-brutus:~/Programowanie/Studia/2019-2020 lato/PN/Projekt2$ nm libmymath.so
0000000000201020 B __bss_start
0000000000201020 b completed.7698
                w __cxa_finalize
0000000000000520 t deregister_tm_clones
00000000000005b0 t __do_global_dtors_aux
0000000000200e88 t __do_global_dtors_aux_fini_array_entry
0000000000201018 d __dso_handle
0000000000200e90 d _DYNAMIC
0000000000201020 D _edata
0000000000201028 B _end
00000000000005fa T factorial
0000000000000780 T _fini
000000000000062c T first_derivative
00000000000005f0 t frame_dummy
0000000000200e80 t __frame_dummy_init_array_entry
00000000000008a0 r __FRAME_END__
0000000000201000 d _GLOBAL_OFFSET_TABLE_
                w __gmon_start__
000000000000078c r __GNU_EH_FRAME_HDR
00000000000004e8 T _init
                w _ITM_deregisterTMCloneTable
                w _ITM_registerTMCloneTable
0000000000000560 t register_tm_clones
0000000000000683 T second_derivative
0000000000000700 T simple_integral
0000000000201020 d __TMC_END__
```


Rodzaje symboli przy użyciu komendy nm

- A (absolute)
- B, b (.bss)
- T, t (.text)
- D, d (.data)
- C (Common, uninitialized data)
- R, r (readonly czyli .rodata)
- U (undefined)
- W, V, w (weak)
- u (unique)
- N (debugging)

[przykład 2.1]

Opcje nm

- `nm -g`
- `nm --defined-only`
- `nm -u`
- `nm -n`
- `nm --size-sort`

[przykład 2.2]

Komenda strip

- Usuwa z pliku obiektowego lub wykonywalnego symbole
- Po co?

[przykład 2.3]

ld

- GNU linker (ld = loader)
- Najczęściej jest używany za naszymi plecami
- Jest całkowicie darmowy, (dość) dobrze udokumentowany i elastyczny
- Ważna część gcc
- Występuje również w wersji na Windowsa
- Udostępnia funkcjonalności do pracy na mikrokontrolerach (np. na ARMie, który już znamy)

Podstawowe użycie

- Wyciągnięte z man:

`ld -o <output> /lib/crt0.o hello.o -lc`

- `ld [opcje] <pliki do zlinkowania> [opcje]`
- opcji jest dużo i mogą mieć bardzo złożone działanie
- Możemy równie dobrze manipulować działaniem `ld` przy okazji użycia `gcc`, dzięki opcji `-Wl`

Opcje linkera ld

- ld -r
- ld -o
- ld -L<katalog bibliotek>
- ld -l<biblioteka>
- ld -so<nazwa_biblioteki>
- ld -rpath<ścieżka>
- ld -T <plik skryptowy>

[przykład 3.1]

Skrypty linkera ld

- Pozwalają na dużą kontrolę nad końcowym wyglądem pliku
- Składnia przypomina C

Przykłady skryptów linkera

- definiowanie symboli: symbol = wartość
- `HIDDEN ( ... )`
- `ENTRY ( ... )`
- `OUTPUT_FORMAT ( ...)`

Skrypty linkera: SECTIONS

- location counter (kropka)
- sekcja : pozycja
- wyrażenie *(...)
- ALIGN(...)

Przykład z dokumentacji

```
SECTIONS
```

```
{  
    . = 0x10000;  
    .text : { *(.text) }  
    . = 0x80000000;  
    .data : { *(.data) }  
    .bss : { *(.bss) }  
}
```

Przykład użycia skryptu

[przykład 3.2]

Jak gcc korzysta z linkera?

- Możemy to łatwo sprawdzić, używając `gcc -v` (verbose)
- Możemy wstawiać komendy linkera do gcc (!), składnia ma wtedy postać `gcc [opcje] -Wl,<opcje ld> [pozostałe opcje gcc]`
- Używając `gcc -Wl`, możemy korzystać ze skryptów linkera w gcc

[przykład 3.3]

Tworzenie biblioteki współdzielonej

[przykład 4.1]

Tworzenie bibliotek DLL

- Jak tworzyć własne biblioteki .dll na Windowsie?

[przykład 5.1]

Linker gold

- Szybki linker, wciąż jeszcze w wersji beta
- Żeby użyć w gcc: opcja `-fuse-lld=gold`
- Opinie użytkowników są mieszane

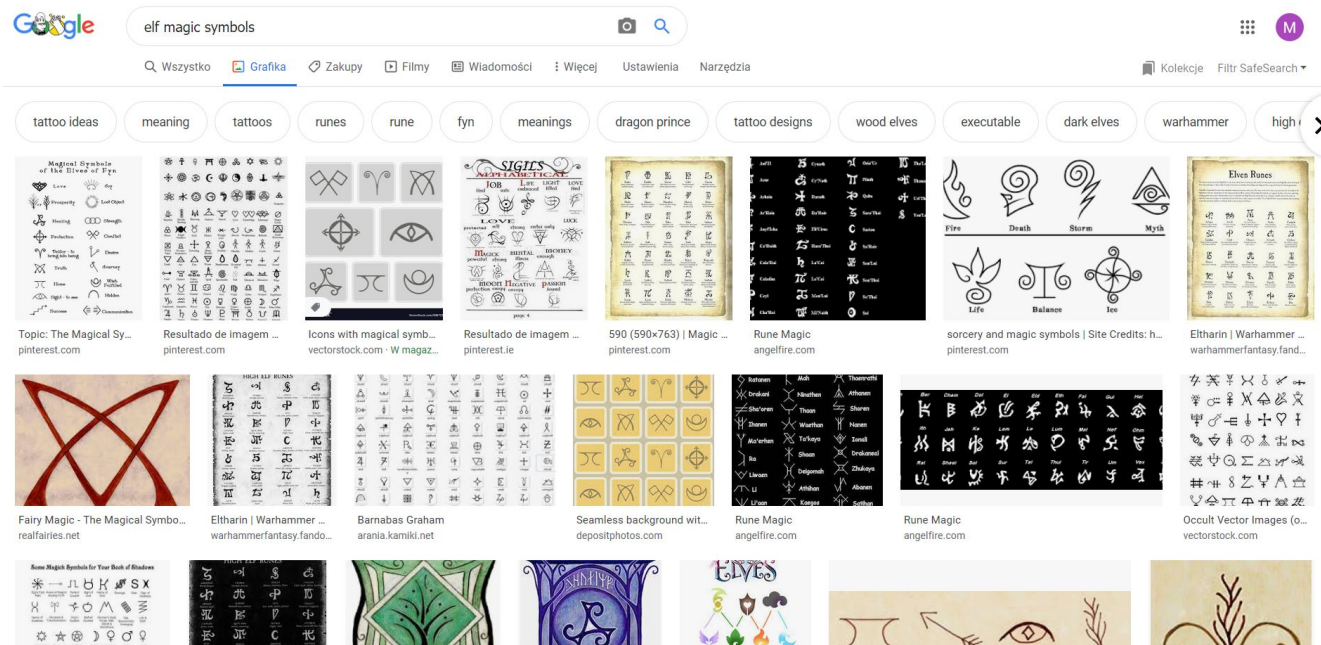
[przykład 6.1]

Podsumowanie

- Pliki obiektowe umożliwiają etapy pośrednie w kompilacji
- Linker jest krytyczny dla działania większości dzisiejszych systemów, mało który program nie wymaga do działania jakiegokolwiek biblioteki
- GNU binutils umożliwiają stosunkowo łatwe tworzenie własnych bibliotek .so oraz .dll oraz dają narzędzia do pracy na nich oraz na plikach ELF, podając nam wiele informacji w sposób wygodniejszy niż gdybyśmy robili hexdump
- Oczywiście istnieją narzędzia, które zrobią część z tych rzeczy za nas, ale szczególnie, jeśli pojawiłby się w nich bug albo nietypowe działanie, warto znać mechanizmy “od podstaw”

Na koniec - uważajcie na szukanie “elf magic symbols” w google

Przydatne materiały dla tych, którzy chcą (lub potrzebują) wiedzieć więcej

Dokumentacja GNU Binutils:

<http://sourceware.org/binutils/docs-2.34/>

Opis standardu ELF, z rzeczami, na które tutaj nie mieliśmy czasu, napisany dość prostym językiem:

<https://linux-audit.com/elf-binaries-on-linux-understanding-and-analysis/>

Dokładniejszy opis standardu ELF, stworzony przez UNIX System Laboratories:

http://www.skyfree.org/linux/references/ELF_Format.pdf

Nagłówek ELF - dokładne wyjaśnienie, co jest czym, bajt po bajcie:

<https://refspecs.linuxfoundation.org/elf/gabi4+/ch4.eheader.html>

122 strony porządnego opracowania o linkerze ld:

<https://www.eecs.umich.edu/courses/eecs373/readings/Linker.pdf>

Tworzenie bibliotek DLL w Visual Studio:

<https://github.com/MicrosoftDocs/cpp-docs/blob/master/docs/build/walkthrough-creating-and-using-a-dynamic-link-library-cpp.md>

Opinie o gold - czy warto?:

<https://lwn.net/Articles/274859/>

A w razie czego polecam strony manuala

Dziękuję za uwagę